

KUNINGASJÄTKÄ

Suomi, 1998

Ohjaus ja käsikirjoitus: Markku Pölönen

Pääosissa:

Pertti Koivula - Tenho Ovaska
Simo Kontio - Topi Ovaska
Anu Palevaara - Hilikka Mäkelä
Esko Nikkari - Hannes
Peter Franzén - Antero Kottarainen
Heikki Kujanpää - Tohkanen
Vesa Mäkelä - Hilteeni
Sulevi Peltola - Jorma Puukko

Kesto: 85 min.

Genre: draama

Ikäraja: 3 (sallittu kaikille)

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu ala-asteelle.

Oppimateriaalin teemoja: lasten maailma, aikuisten maailma, kasvaminen, miesten maailma, suru, kiusaaminen, 50-luku, tukkijätkät

SYNOPSIS

Kuningasjätkä kertoo isästä ja pojasta, jotka jäävät kaksin äidin kuoltua. Tenho (Pertti Koivula) ja Topi (Simo Kontio) lähtevät kesäksi uittotöihin, kovaan miesten maailmaan, jossa molemmat joutuvat taistelemaan ja kasvamaan selviytyäkseen. Tarinat kuljettavat kerrontaa, mielenkiintoiset henkilöahmot rikastuttavat tarinaa ja Suomen kesämaisemat lumoavat katsojan. Ripaus romantiikkaakin on mukana, sillä sivujuonena on kuormurikuski Hilkan (Anu Palevaara) ja Tenhon orastava lempi.

VIHJEITÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

- Järjestäkää tukkilaiskiset salissa tai ulkona. Lajeina voivat olla esimerkiksi
 - pukkitappelu
 - tasapainorata pölliltä pöllille
 - uitto eli pyörivän tukin päällä taiteilu kepin kanssa
 - kolikon heitto keksiin.
 Kirjatkaa pisteet tukkimiehen kirjanpidolla.
- Onko nykypäivänä mitään ammattikuntaa, jota voisi verrata tukkilaisiin?

3. Muistelkaa Kuningasjätkässä kerrottuja tarinoita. Ovatko ne totta, keksittyjä vai liioiteltuja? Miettikää oman aikamme tarinoita. Onko niitä? Millaisia?

- a) Kertokaa pareittain tai pienissä ryhmissä tarinoita, joita olette kuulleet tai kokeneet
- b) Kyselkää isovanhemmilta tai muilta tutuilta tarinoita.

4. Ommelkaa tarinatäkki.

Oppilas kirjoo tai ompelee koneella tilkun, johon liittyy tarina. Tarina voi olla koukeroissa, jotka syntyvät ompelemalla, tai kankaassa. Tai siihen voidaan ommella kiinni tarinan osasia (nauhoja, nappeja...). Tarinatäkin tilkut kootaan yhteen. Valmis täkki voi olla tarina-alusta, lämmike tarinatuokioissa tai seinävaate. Tarinatäkki voidaan tehdä myös luonnonmateriaaleista, grafiikan menetelmin tai askarrellen huovasta. Se voidaan myös muovailta savesta seinäreliefiksi.

5. Esineet kertovat paljon aikakaudesta, ihmisten elämästä ja historiasta.

Mieti, mitä kertoivat

- autokortit, joita Topi selasi
 - Hilteenin aurinkolasit
 - arpi Kottaraisen päässä
 - Hilkan kuorma-auto
- Jatkakaa listaa itse.

6. Muistelkaa elokuvaa.

a) Millaisia maisemia näette? Missä päin Suomea Kuningasjätkän tapahtumat on kuvattu? Etsikää kartasta.

b) Mitä kasveja elokuvassa näkyy? Tunnistakaa.

7. Kiusaaminen – koulukiusaaminen

- a) Mistä huomasi, että Tenho oli ulkopuolinen tukkilaisjoukossa? "Hilden - isän kimpussa ku ampiainen, koko ajan nälvimässä", sanoi Topi. Miksi hän nälvi ja oli ilkeä? Miksi nälviminen loppui?
- b) Miettikää, miksi jotakuta kiusataan koulussa? Pihalla? Miten kiusaaminen saadaan loppumaan?

8. Topi näki, kuuli ja koki paljon asioita kesän aikana.

- a) Miten luulet, että uittokesä vaikutti Topiin?
- b) Elettiin 50-luvun puoliväliä. Laske, kuinka vanha Topi on nyt. Mitä hän tekee? Kirjoita Topin elämäntarina.

9. Jokaisella ihmisellä on erilainen historia.

Olemme eläneet erilaisten ihmisten kanssa ja tehneet erilaisia asioita. Jokainen on oma persoonansa.

Mieti, miten historia ja elämäkokemukset ovat muovanneet Kuningasjätkän ihmisiä.

- a) Millainen oli Hannes, Kottarainen, Jorma Puukko tai Hilteeni?
- b) Muistatko jonkin tarinan, joka muovasi kuvaa kyseisestä henkilöstä. Keskustelkaa tai kirjoittakaa.
- c) Mieti omaa elämääsi. Mitkä asiat ovat olleet erityisen merkityksellisiä omassa elämässäsi ja muokanneet sinusta juuri sinut? Kirjoita tai piirrä/maalaa.

10. Järjestäkää tietokilpailu murre- ja ammattisanoista. Mitä tarkoittavat esimerkiksi

- a) savotta
- b) pölli
- c) keksi
- d) vihmerä (Hannes: "samaa kuin kähläkkä, ei turhia iitraile eikä miihaile")
- e) haastella
- f) luppoaika (Hannes kertoi, että ankan talven ja pitkän kevään jälkeen oli pitkä nälän väli, jolloin keitettiin ja syötiin luppoa eli naavaa)

ELOKUVATIETOA

Markku Pölönen nousi tietoisuuteen tangontäyteisellä elokuvalla Onnen maa (1993), ja Kivenpyörittäjän kylä (1995) vahvisti hänen asemaansa yhtenä suomalaisen elokuvan nousukauden ohjaajista. Kuningasjätkän tekijäjoukko oli Pölöselle tuttu: vakiokasvoja ovat mm. Pertti Koivula, jonka Pölönen jossakin haastattelussa kuvaa olevan "huonoimmillaankin parempi kuin useimmat",

Oppimateriaalin on tuottanut
Anna-Liisa Puura-Castrén
Koulukinosta.

Esko Nikkari ja Peter Franzen sekä elokuvan ulkoasun ja dialogin toimivuudesta vastaavat luottohenkilöt. Pölönen toteaaakin samojen taiteellisten vastuuhenkilöiden käytön nopeuttavan tekoprosessia ja luonnehtii kuvausryhmää bändiksi, jonka soittotapa näkyy lopputuloksessa. Pölönen kypsytteli Kuningasjätkää monta vuotta. Elokuvan pohjana ovat hänen omat uittokokemuksensa 1970-luvulla, jolloin uittotyöt olivat jo katoamassa ja tarinat menneistä ajoista nostalgisia. Pölönen olisi alun perin halunnut tehdä dokumentin jätkäporukasta, johon hän oli uittohommista tutustunut. Dokumenttia ei syntynyt, mutta tarinat ja tyypit jäivät muhimaan ja odottamaan. Pölösen elokuvissa tarinat ovat keskeisiä. Nykyään kaikki on kovin nopeaa ja säpäleistä eikä kukaan kerro enää pitkiä tarinoita. Usko pitkien tarinoiden vetovoimaan on tämänkin elokuvan keskeisiä ideoita. Hannes on oikea tarinankertoja, ja Pölönen antaa hänelle puheenvuoron, jopa kolme minuuttia tarinaa kertovaa Hannesta on koko ajan kuvattu yhdestä ja samasta kuvakulmasta.

Markku Pölösen haastattelu internet-osoitteessa
http://www.film-oholic.com/haastattelut/haastattelussa_markku_polonen.htm

Pölösen suomalaisesta rocklegendasta Rauli "Badding" Somerjoesta kertova elokuva sai ensi-iltansa syksyllä 2000. Siinä, kuten aiemmissakin elokuvissa, liikutaan maaseudulla, kerrotaan tarinoita ja nostalgisoidaan.